

Binnen de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu hebben enkele fracties de behoefte om enkele vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu d.d. 20 september 2012 (Kamerstuk 26 956, nr. 141) inzake het Ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer en het Besluit omgevingsrecht (tijdelijke bevoegdhedenoverdracht voor het volledig functioneren van regionale uitvoeringsdiensten).

De vragen en opmerkingen zijn op 11 oktober 2012 aan de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu voorgelegd.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Koolmees

De adjunct-griffier van de commissie,
Crijns

Inhoudsopgave	Blz.
Inleiding	1
Algemeen	3
Aanleiding en achtergrond	4
Juridische interventie vorming RUD's	5
Gevolgen voor betrokkenen	6
Advisering en consultatie	6
Tot slot	7

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het ontwerpbesluit tijdelijke bevoegdhedenoverdracht voor het volledig functioneren van regionale uitvoeringsdiensten (RUD's). De leden hebben het belang van de vorming van RUD's altijd onderkend en bepleiten een vlotte voortgang bij het opzetten en uiteindelijk functioneren van de RUD's. Het is tenslotte vooral bedoeld om de externe veiligheid te verbeteren en slagvaardig te kunnen optreden indien dat onverhoopt nodig blijkt. De leden van de VVD-fractie hebben nog enkele vragen inzake het ontwerpbesluit.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van ontwerpbesluit tijdelijke bevoegdhedenoverdracht voor het volledig functioneren van regionale uitvoeringsdiensten (RUD's). De leden zijn het geheel eens met de strekking van het voorstel om RUD's op te richten en bevoegdheden van de gemeenten over te dragen. Wel maken de leden zich zorgen over een aantal punten. Zij vragen daarom de staatssecretaris om op die punten in te gaan.

De leden van de PVV-fractie hebben met interesse kennis genomen van de stukken en hebben geen behoefte aan het stellen van vragen.

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van het besluit. Het valt te betreuren dat dit besluit genomen moet worden. Het proces «van onder op» had wat de leden van de SP-fractie zijn eigen dynamiek en beloop moeten hebben. Blijkbaar zien gemeenten de meerwaarde van regionale samenwerking onvoldoende. Dat vraagt alsnog om directief ingrijpen van rijkswege.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het genoemde ontwerpbesluit. Deze leden staan achter vorming van bovenlokale RUD's. De Commissie Mans stelde in haar onderzoek dat samenwerking op regionale schaal noodzakelijk is om de grote problemen rond uitvoering en handhaving van de omgevingsregelgeving op te lossen (bijlage bij 22 343, nr. 201). Kritische massa is nodig om de expertise voor het uitvoeren van de taken die zijn opgenomen in het basistakenpakket, te waarborgen en in stand te houden. Voor de leden van de CDA-fractie is het beginsel van subsidiariteit van groot belang. Taken moeten worden neergelegd op het niveau waar zij het beste kunnen worden uitgevoerd. Als blijkt dat taken op lokaal niveau niet adequaat kunnen worden uitgevoerd, is het nodig deze taken op een ander niveau, in dit geval op regionaal niveau, neer te leggen.

In het proces dat tot nu toe gevolgd is, werd het initiatief voor RUD-vorming aan de gemeenten overgelaten. Dat heeft ertoe geleid dat een groot aantal gemeenten zich verenigd heeft in RUD's. Bij een aantal gemeenten is dat niet gelukt. Het betreft enerzijds gemeenten die niet willen, en anderzijds gemeenten die wel willen, maar nog niet ver genoeg gevorderd zijn. Het ontwerpbesluit voorziet in het overhevelen van het bevoegd gezag van deze gemeenten naar de Provincie, die de taken vervolgens alsnog bij RUD's neerlegt. Omdat de leden van de CDA-fractie groot belang hechten aan het beginsel subsidiariteit en het overnemen van bevoegdheden van gemeenten een zware maatregel vinden, hebben zij nog een aantal specifieke vragen aan de staatssecretaris.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het ontwerpbesluit tijdelijke bevoegdhedenoverdracht voor het volledig functioneren van regionale uitvoeringsdiensten (RUD's). Zij hebben hierover nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van het genoemde ontwerpbesluit en hebben thans geen behoefte aan het stellen van vragen.

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van het genoemde ontwerpbesluit en hebben thans geen behoefte aan het stellen van vragen.

De leden van de SGP-fractie hebben kennisgenomen van het ontwerpbesluit waarmee de tijdelijke overdracht van bevoegdheden voor het volledig functioneren van regionale uitvoeringsdiensten geregeld moet worden. De leden hechten grote waarde aan de gemeentelijke autonomie en het van onderop vormgeven van de regionale uitvoeringsdiensten, met als basis de kwaliteitscriteria. Zij refereren hierbij aan de motie Huijbregts-Schiedon c.s. (Eerste Kamer; Kamerstuk 31 953 I). De leden hebben aarzelingen bij het voorliggende besluit en willen de staatssecretaris daarom enkele vragen voorleggen.

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben kennisgenomen van het genoemde ontwerpbesluit en hebben thans geen behoefte aan het stellen van vragen.

De leden van de 50plus-fractie hebben kennisgenomen van het genoemde ontwerpbesluit en hebben thans geen behoefte aan het stellen van vragen.

Algemeen

De leden van de VVD-fractie constateren dat de staatssecretaris in de begeleidende brief schrijft: «overigens is en blijft mijn inzet er op gericht dat alle gemeenten zich op vrijwillige basis conform de afspraken aansluiten bij de RUD in hun regio en het niet nodig is het besluit in werking te laten treden». Voornoemde leden vragen wanneer die vrijwilligheid overgaat in dwang en hoe het inwerking treden van dit besluit bijdraagt tot versnelling van het proces. Kan de staatssecretaris daar nader op ingaan?

De leden van de PvdA-fractie zijn het eens met het voornemen om per 1 januari 2013 de RUD-vorming af te ronden. Wel blijkt uit inventarisatie van het IPO dat van de 28 RUD's minstens een derde nog niet operationeel is. Kan de staatssecretaris aangeven of dit klopt, en zo ja, welke actie hij daarop gaat ondernemen?

De leden van de SP-fractie onderschrijven de strekking van het ontwerpbesluit, maar constateren dat het is gestoeld op een «kan-bepaling». De staatssecretaris en de provincie treden daarbij op tegen een gemeente, die niet volwaardig deelneemt aan de afspraak over het op regionaal niveau beleggen van het basistakenpakket. Kan de staatssecretaris ingaan op de vraag of het, als stok achter de deur en ter bescherming van mens en milieu, niet beter is hier een «moet- bepaling» van te maken?

De leden van de CDA-fractie vragen wat de argumenten van de gemeenten zijn, die zich tot op heden niet hebben aangesloten bij een RUD. Wat zijn hun organisatorische, bestuurlijke en financiële bezwaren?

De leden van de SGP-fractie vragen of de staatssecretaris per genoemde gemeente een korte schets kan geven van de bezwaren die de betreffende gemeente heeft bij (gedeeltelijke) aansluiting bij een regionale omgevingsdienst dan wel bij de voorwaarden voor aansluiting.

Aanleiding en achtergrond

De leden van de VVD-fractie constateren dat de kwaliteitsdiscussie nauw gerelateerd is aan dit ontwerpbesluit. Deze leden vragen hoe bij inwerkingtreding van het ontwerpbesluit wordt voorzien in een duidelijke afgebakende rolverdeling tussen de verschillende partijen betrokken bij de RUD. Hoe vindt de aansturing door de wethouders van de onderliggende gemeenten plaats? Hoe wordt invulling gegeven aan de kwaliteitsontwikkeling van de werknemers binnen de RUD of de provincie, die belast zijn met de betreffende werkzaamheden? En op welke manier wordt geborgd dat met de RUD vorming ook daadwerkelijk een kwaliteitsslag wordt gemaakt. Kan de staatssecretaris hier nader op ingaan?

De leden van de D66-fractie vinden het erg belangrijk dat er een oplossing komt voor de institutionele knelpunten bij de uitvoering van het omgevingsrecht. Zij achten vorming van kundige en slagvaardige Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's) daarbij essentieel. Deze leden constateren dat hierbij gekozen is voor een bottom-up proces waarvan het primaat bij de gemeenten ligt. Ook constateren zij dat middels het betreffende ontwerpbesluit van dit proces wordt afgeweken. De genoemde leden vragen dan ook of en wanneer de staatssecretaris zich persoonlijk op de hoogte heeft gesteld van de argumenten van de weigergemeenten. Op welk niveau en met welke frequentie heeft de staatssecretaris overleg gehad over het RUD-proces? Wat heeft de staatssecretaris gedaan met de argumenten en suggesties van deze gemeenten en welke alternatieve mogelijkheden heeft de staatssecretaris overwogen om het proces alsnog bottom-up te laten verlopen?

De leden van de SGP-fractie constateren dat volgens de in de toelichting op het Besluit genoemde motie-Boelhouwer/Wiegman (Kamerstuk 31 953 nr. 32) er pas een wettelijke verplichting aan de orde mag zijn, als er (kwaliteits)problemen blijken te zijn bij toezicht en handhaving. De motie vraagt verder om een robuuste structuur van uitvoeringsdiensten en het centraal stellen van de kwaliteitscriteria. Het aantal weigerende gemeenten is heel beperkt. Voornoemde leden vragen of de robuuste structuur van de uitvoeringsdiensten daarmee in gevaar wordt gebracht. Hebben de in het ontwerpbesluit genoemde gemeenten daadwerkelijk problemen bij toezicht en handhaving? Voldoen deze gemeenten aan de kwaliteitscriteria voor vergunningverlening en handhaving? Waarom is er niet voor gekozen om verplichte overdracht van bevoegdheden aan de provincie en deelname aan een regionale uitvoeringsdienst af te laten hangen van het al dan niet voldoen aan de kwaliteitscriteria? Kan de staatssecretaris hier nader op ingaan?

Juridische interventie vorming RUD's

Voor de leden van de VVD-fractie is het niet duidelijk over welk instrumentarium de staatssecretaris het precies heeft in het geval een gemeente de in het besluit genoemde zaken niet overdraagt aan de bevoegde instantie. Daarnaast vragen de leden van de VVD-fractie of de interventie ook betrekking heeft op het verminderen van formatieplaatsen bij de gemeenten als de taken worden overgeheveld. Kan er ook een koppeling gemaakt worden met een korting op de bijdrage aan de gemeente uit het gemeente fonds?

De leden van de PvdA-fractie steunen de aanpak van de staatssecretaris om gemeenten aan te sporen, en desnoods te dwingen, om hun bevoegdheden over te dragen, maar de kans is aanwezig dat per 1 januari 2013 een aantal RUD's nog niet volledig en adequaat zal functioneren. Kan de staatssecretaris toelichten wie dan verantwoordelijk is voor de vergunningverlening, toezicht en handhavingstaken? Lopen regio's en hun inwoners in die overgangperiode, waarin RUD's formeel de zeggenschap hebben maar nog niet volledig functioneren, geen risico's? En hoe wordt dit ondervangen? Concreet zouden voornoemde leden willen weten wat er gebeurt als zich op 2 januari 2013 een ramp zou voordoen in een regio waar de RUD nog niet volledig functioneert, maar wel formeel de verantwoordelijkheid heeft. Kan de staatssecretaris hierop ingaan?

De leden van de SP-fractie vragen hoe de provincie aanspraak kan maken op de financiële middelen die de gemeente beschikbaar heeft. En hoe worden kosten gedekt als gemeenten in hun begroting te weinig middelen beschikbaar stellen voor adequate vergunningverlening en handhaving? Daarnaast vragen de leden van de SP-fractie de staatssecretaris om een toelichting op de doorwerking van eventuele vertragingen op vergunningverlening en handhaving, als gevolg van de overgang van bevoegd gezag. Dit speelt met name in relatie tot de lex silencio, die bij te late verlening van de vergunning kan leiden tot milieuschade en lange juridische processen.

Gevolgen voor betrokkenen

Omdat de leden van de CDA-fractie groot belang hechten aan het beginsel subsidiariteit en het overnemen van bevoegdheden van gemeenten een zware maatregel vinden, hebben zij nog een aantal specifieke vragen aan de staatssecretaris.

- Wat vindt de staatssecretaris van het bezwaar van de gemeenten Weststellingwerf, Ooststellingwerf en Opsterland dat de afstand tussen de gemeente en de geplande RUD (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing/FUMO) te groot is, terwijl de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor RUD-handelingen bij de gemeenten blijft liggen? Is hun vrees voor hogere kosten van een RUD terecht?
- Hoe beoordeelt de staatssecretaris het onderzoek van gemeente Katwijk, waarin wordt geconcludeerd dat uitvoering van de taken van vergunningverlening, toezicht en handhaving door de gemeente goedkoper is dan bij overdracht aan een RUD, met behoud van het kwaliteitsniveau? Vindt de staatssecretaris dit een goede reden om de taken niet over te dragen?
- Waarom wordt het de gemeente Noordwijkerhout niet toegestaan haar milieutaken te laten uitvoeren door de toekomstige RUD IJmond? Is de staatssecretaris bereid voor deze gemeente een uitzondering te maken?
- Is het mogelijk om als gemeente de benodigde dienst te kunnen inhuren bij een bevoegd orgaan?

- Is de staatssecretaris bereid opnieuw met deze gemeenten in gesprek te gaan en zorgvuldig naar hun bezwaren te luisteren?

Advisering en consultatie

De leden van de D66-fractie hebben vernomen dat de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) van mening is dat het besluit geen wettelijke grondslag en een twijfelachtige rechtskracht heeft. Zij verwijzen daarbij onder andere naar de Gemeentewet. Verwacht de staatssecretaris problemen op basis van bepalingen uit deze wet? Kan de staatssecretaris uiteenzetten op basis van welke wetsartikelen hij deze tijdelijke overdracht van bevoegdheden rechtmatig acht? Verwacht de staatssecretaris dat deze bevoegdhedenoverdracht een precedent gaat scheppen ten aanzien van de bevoegdhedenverdeling tussen Rijk, provincies en gemeenten en het ontnemen van wettelijke taken van bepaalde bestuursniveaus?

De leden van de D66-fractie constateren dat enkele gemeenten hebben aangekondigd het besluit zo nodig juridisch te gaan aanvechten. Hoe gaat de staatssecretaris ervoor zorgen dat het proces wordt afgerond zonder in eindeloos juridisch getouwtrek met gemeenten en provincies te komen? Hoe voorziet de staatssecretaris de toekomst van het RUD-proces, indien er toch een juridische procedure komt? Verwacht de staatssecretaris dat alle RUD's dan volgens planning op 1 januari 2013 operationeel kunnen zijn? En wat gaat de staatssecretaris doen als de Staat deze procedure zou verliezen? Kan de staatssecretaris uiteenzetten wat de gevolgen zijn als deze gemeenten zich niet bij een RUD aansluiten en het stelsel dus niet landsdekkend wordt?

Tot slot

De leden van de VVD-fractie vragen hoe dit ontwerpbesluit leidt tot het eindbeeld dat de staatssecretaris voor ogen heeft met de vorming van de RUD's.